

BUDAPESTI NAPLÓ

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
József-körút 18.

Főszerkesztő: VÉSZI JÓZSEF.
Felelős szerkesztő: BRAUN SÁNDOR.
Kiadja: A SZERKESZTŐSÉG.

Egész évre 28 k., (14), 1/2 évre 14 k., (7), 1/4 évre
7 k., (3.50), egy hónapra 2 k. 40 fillér, (1.20 frt).
Egyes szám Budapesten 8, vidéken 10 fillér.

A bécsi papzsák.

Budapest, november 1.

A napi politika igazlmai meglehetősen elterelték a magyar közvélemény figyelmét egy eseményről, amely Bécsben történt ugyan, de más körülmények között minden bizonynyal igen élénken foglalkoztatta volna a magyar közvéleményt. Ausztria iparosvilágának tekintélyes képviselői gyüleseztek két napig a császárvárosban és a kétnapos gyűlés első napja megszabású tüntetés volt Magyarországon. A tüntetésnek egészen komoly jelentőséget ad az, hogy jelen volt a gyűlésen az osztrák kereskedelemügyi miniszternek kívül maga a miniszterelnök is és úgy *Koerber* mint *Call* szinte feltűnően meleghangu beszédében üdvözölték az iparosok gyülekezetét.

Ilyenformán a hivatalos körök auspiciuma mellett folyt le az egész demonstráció, amelyvel Ausztria iparoskörei tiltakoztak az ellen a törekvényt, hogy Magyarországon a maga fogyasztási területén a magyar ipart természetes jogaiba helyezze. Az osztrák papzsák telhetetlensége jogi formákat keres, hogy a szabad fosztogatást biztosítsa magának. A bécsi iparosgyűlésen egész tudományos rendszerességgel fejtette ki az alsó-ausztriai ipar-egyesület titkára, hogy Magyarország kormányának nincsen joga a magyar ipart az osztrákkal szemben megvédeni, hogy a közös vámterület nemcsak vámmentes behozatalt, hanem világságos monopóliumot biztosít az osztrák iparcikknek. És a gyűlés egyhangulag határozta emelte ezt az örültséget. Hallatlan vakmerőségükben szerződészegésnek minősítették azt, hogy a magyar hatóságok a közszállításokban elsőbbséget adnak a hazai iparcikknek; holott Ausztriában törvényt csináltak arra, hogy minden hatósági szükségletet, hacsak lehet, belföldi készítményből fedezzenek. Egész sor olyan követelést formu-

láztak abban a gyülekezetben, amely külön-külön mind azt az öntelt hitet tükrözi vissza, hogy Magyarország valóságilag Ausztria kedvéért van a világon. Azt akarják, hogy a magyar vasuton a magyar iparcikket tilos legyen olcsóbban szállítani, mint az osztrákot; hogy az állami szállításokban kötelezőleg legyen kimondva a magyar és osztrák iparcikk egyenjogúsága; hogy ráadásul még a közös vámbevételeknél is károsodjunk, annak tetejében, hogy a kvótát fölemeltük.

Meg kell adni, hogy az osztrák urak jól értenek a követelődéshez. És hogy nagyobb legyen a nyomatéka, hát előhozakodtak a retentő fenyegetéssel is: ha a magyarok nem respektálják az osztrák iparnak a közös vámterülettel szerzett jogait, hát akkor elő az *önálló vámterülettel*. Vájlunk el.

Nos, jól van: vájlunk el. Csak azt az egyet tesszük hozzá, hogy inkább ma, mint holnap. Ha a bécsi papzsák annyira arcátlan, hogy még fenyegetőzik is, mert végre Magyarország ébredezni kezd az önkényes közgazdasági rabszolgaság kóros álmából; ha Ausztriában azt hiszik, hogy megijedünk attól a *jogunktól*, amelyről politikai tekintetből lemondunk egy időre: akkor mutassuk meg, hogy eszünk ágában sincs megijedni.

A minap egy szép, ünnepies manifesztációban példát adott a székesfőváros törvényhatósága, hogyan kell visszautasítani a Bécsből jövő impertinenciákat. Most már igazán kötelessége a magyar közvélemény minden faktorának, hogy kövesse ezt a példát. Amit Ausztriában szájas demagógok tettek eddig, vagy legfeljebb egyes vérmesebb politikusok, azt most egy komoly testület a *kormány jelenlétében* cselekedte meg. Azon a gyűlésen *Lueger* mellett ült *Koerber* is és végighallgatta nemcsak a szónoklatokat, hanem a határozatokat is. És nemcsak hallgatott, hanem beszélt is. És be-

szédében *bátorítás* volt bőven, de visszautasítás, vagy mérséklő figyelmeztetés egy árva szónyi sem volt. Mikor az osztrák iparos közvélemény ilyen körülmények között üzen nekünk háborút, akkor ez már több a kettőnél. Erre a hadüzenetre már igazán félre kell tenni a béketüresnek azt a maradékát is, amelyet eddig még el nem vesztettünk. Mindenesetre pedig el kell készülnünk arra, hogy a bécsi papzsák hadüzenete után a háboru is fog következni. Ettől a háborútól ne féljünk. Csak önértetünk teljessége kell hozzá, hogy mi legyünk a győztes fél. Odaát már félnek. Azért lármáznak.



BELFÖLD.

A magyar polgári törvénykönyv. *Plósz* Sándor igazságügyminiszter a jövő héten adja közre könyv alakban a magyar polgári törvénykönyv első előadói tervezetét. A könyv ára mindössze 2 korona lesz, hogy így mindazok megszerezhesék, akiket a nagy mű tervezete érdekel. A miniszter ezzel is jelét szolgáltatja annak az óhajtatásának, hogy a tervezet fölött a legbátrabb bírálat induljon meg a laikus és szakértő egyaránt közremunkálkodják a korszakalkotó reform létesítésében.

A törvénykönyv-tervezet a következő részekre oszlik: A tüzetes bevezetés után, melyben a kodifikáció története is elmondatik, következnek:

I. **A személyjog.** Ebben a részben minden új, kivéve a holtá nyilvánítás és a nagykorúsítás intézményét. De ez a most ismert jogintézmény is modern, korszerű alapon van újból szabályozva. Teljesen önálló alkotás ebben a részben az egyesültek és alapítványok magánjogi személyiségének meghatározása és ezen jogi személyiségek szerepköre a magánjog terén. Hasonlóképpen egészen új a személyiség jogvédelme. A becsülethez, a névhez az arcképhez, levélhez stb. való jog minden magánjogi vonatkozása tüzetesen meg van határozva. Jogszerelem esetén nemcsak vagyon, hanem eszmei érték szernt is, tehát teljes elégtételt, kártérítést biztosít az új polgári törvénykönyv.

II. **rész: a családjog.** Ebben legtűzetesebben van szabályozva a házassági vagyonjog. A régi magyar jogban ismert házassági vagyonjogi intéz-

T Á R C A.

Müller Miksáról.

— A Budapesti Napló eredeti tárcája. —

Írta: Dr. Fényes Samu.

Az ősz oxfordi tudós nyelvésznek az apja német poeta volt, vidám, nevető lelkű, könnyű verselő. Ezt a könnyedséget, ezt a vidám lelket örökölte a fia, — mert soha tudós a komoly tudományt nem művelte annyi szellemességgel, annyi humorral, mondhatni annyi költészettel, mint ő. Egyik legértékesebb műve — a különféle árja mythosokról írott — tárgyánál fogva is határos a költészettel. Nem csoda tehát, ha tudományos módszere nem olyan száraz, sivár, mint a kőves talaj, hanem kellemes, illatos, mint a virágos mező, a dallal teli erdő.

Az ugynevezett „komoly” tudósok kissé megvetőleg beszélnek a tudományáról, mert némelyikük szemében Müller Miksa nem elég tudományos, inkább belletrista, mint tudós. Mint ahogy a vén asszonyok nem képesek megbocsátani a fiatalabaknak, hogy szépek: ezek az unalmas, száraz tudósok nem tudják neki megbocsátani, hogy nem olyan száraz, nem olyan unalmas, mint ők, de szellemes, érdekes, akár egy regény. — Ők a könyvtár pókhálói közt penészednek, Müller Miksa *Fülbasásai* pedig még a szalónok asztalára is elkerülnek és ő az, aki világszerte, még a nyelvtudományal nem foglalkozó közönségnél is népszerűsítette a nyelvtudomány eredményeit s igazait. Ugyszólván ő tanította meg arra az egész olvasó közönséget, amit azok az unalmas professzor urak azokba a dohos könyvekbe — elrejtettek.

És ezzel egyik legnagyobb érdemét is megemléttük: a nyelvtudomány eredményeit a művelt nagy közönség közkincsévé tette, szellemes előadásával népszerűsítette; a nyelvtudomány tanait közérdeklűkké tette.

A nyelvtudomány már hagyományainál fogva is szerette az unalmas tudáskosságot, a tudományok birodalmában még nem találta meg kellő helyét, nem voltak még megvilágítva azok a vonatkozások, melyek a nyelvtudományt a természettudományokhoz, a történelemhez kapcsolják. Ehhez a munkához is szükséges volt Müller Miksa szemléltető elméje, szellemessége, élénk képzelőtehetsége.

A tudomány egynemely nézetének helytelenységét már bebizonyította; kicsinyes ellenfelei nagy gyönyörűséggel mutattak tudásának itt-ott nagy hűzágaira. Mint mikor a vakondok gulyolja a sást, hogy az nem tudja magát befürmni a földbe!

De ő nem is az aprólékos munkára volt hivatva, hanem a nagy, alapvető eszmék kifejlesztésére, az irány megmutatására.

Mert bizonyára hasznos dolgot végez ugyan minden tudós, ha szakmájának csak egyes apróbb titkait kutatja is, — de a nagy névről csak az a tudós tarthat számot, aki szakmáját az emberi elméműködés birodalmában úgy el tudja helyezni, hogy ezt is az egyetemesen ható erő szerves megnyilatkozásául lássuk; — aki tehát akár régi mohos köveket ír le, akár kopott ékírásokat bötűz, akár az ázalagok életét kutatja, akár a kőzetek képződését, mindenütt csak ezt az egyetlen ható erőt szemléli, szemlélteti és kutatja.

Müller Miksa igazi nagy tudós, az egyelői világnézet diadalra juttatója a nyelvtudományban. Az elvet hangoztatták előtte is már, de csak az ő tudomány működése plántálta be a köztudatba azt az igazságot, hogy a nyelv természetes növe-

vény, mint a természet egyéb élő tárgyai és mint ilyen az élet és a fejlődés törvényeinek van alávetve; hogy tehát minden változás, amit a nyelvben tapasztalunk, csak a természetes növés és fejlődés eredménye, s hogy emélfogva a nyelvtudomány a természettudományok egy ága.

Fontos volt ennek a megállapítása, nemcsak mert új módszerhez jutottunk s a kutatás új eszközeit szerezte meg, hanem főleg mert a nyelvtudomány megadta méltó helyét a többi tudományok közt. És illehet-e valamit méltóbb hely a természet tárgyai közt, mint a nyelvet, „mely egymaga mesze tulviz minket Assyria és Babilon ékrovó irodalmán, Egyiptom képes okmányain; mely a beszédnek szakadatlan láncával összeköt bennünket fajunknak ősapáival s még folyton folytatja élte futását az emberi szellem első nyilatkozásaitól, — élő, szoló tanuja fajunk egész történelmének.”

Müller Miksa után még lehetnek tudósok, akik nem tartják a nyelvtudományt természettudományoknak, de azt az igazságot, hogy a nyelv természetes élő növény, megdönteni s a tudományos köztudatból kiirtani többé nem lehet.

Ő megtanított minket arra, hogy a nyelv anyaga változatlan, mint az anyag, mint az őserő; alakváltozásai vannak csupán mint az anyagnak, — új szógyökök nem fognak feltalálni, hogy saját szavaival éljünk: „bizonyos értelemben jogosan elmondhatjuk, hogy ugyanazokat a szavakat ejtjük, melyek az Isten fia szájából hangzottak, mikor nevet adott minden baromnak és minden vadnak a mezőn.”

Ellenmondás híján mai nap még egyetlen nézete sincs. A nyelvtudomány igen fiatal eszmete még; — de lehetetlen, hogy ne a természettudományi szempont jusson diadalra.

Müller Frigyes bécsi professzor — legna-

ményeket lehetőleg fenntartották. Ujjonnan van szabályozva a szülők és gyermekek közötti jogviszony, a gyámság és gondnokság.

III. rész: a *dologi jogok* foglalatja, amelyek a mostani kor igényeihez mérten vannak szabályozva. Egészen új intézmény az u. n. éltémi jog, mely egészen modern alapokon van kidolgozva.

IV. rész: a *kötelmi jog*, melynek legfontosabb része úgy van kidolgozva, hogy majdan a kereskedelmi törvény revíziója alkalmával támpontul szolgáljon.

V. rész: az *örökösödési jog*. Alapja a törvényes örökösödés. Ezzel szemben a végrendeleti örökösödés. Az új kodex az ági örökösödést bizonyos tokig korlátozta. A törvényes örökösödés a szépszüllékig tart. Ezután már a kincstár örököl, végrendelet hiányában.

Az Orvosszövetség az Igazságügyminiszternél.

Az Orvosszövetség küldöttsége tiszteltet ma délelben Plósz Sándor igazságügyminiszternél Kéthy Károly tanár vezetése alatt. A küldöttség, amely Hochhalt Károly, Adler Zsigmond és Flesch Nándor tagokból állt, átadta a miniszternek a szövetség memorandumát, amely a törvényes orvosi vizsga megszüntetését és a foghízi és börtönorvosok díjszabásának méltányos megjavítását kéri. A miniszter megígérte a memorandum figyelembevételét, és egyben hangsúlyozta, hogy a törvényes orvosi vizsga szabályozása tárgyában legközelebb megindulnak a tanácskozások. A miniszter elismerte azt is, hogy a foghízi orvosok fizetése túlságosan alacsony, de e visszásságon, szerinte, csakis az 1893-iki törvény megváltoztatásával lehet segíteni.

A néppárt Csikmegyében.

A néppártot utolsó kudarcra sem tudta elrettenteni attól, hogy folytassa agitációját a székelyek közt. Tegnap újra megjelentek vándorapostolai Győrffy Gyula választói közt, hogy kerülésben előkészítsék a talajt a jövő választásokra. De, mint levelezőnk táviratozza, újra tapasztalni kellett, hogy a csiki székelyek tántoríthatatlanul ragaszkodnak képviselőjükhöz. Mára Csik-Szent-Simonba hirdették a néppárt népgyűlést. Zichy Aladár már fölment az emelvényre, hogy elnököljön, de ekkor előállt Balázs Sándor gazda s harsány hangon odaszólt Zichynek, aki Kálmán Károly és Molnár János társaságában állt az elnöki székekben:

- Nem kell Zichy elnöknek!
- Ez népgyűlés!
- Népgyűlésen a nép választ elnököt!
- Ne tölje fel más magát, tódították meg jelentéseit mások. Felszólalása végett Balázs Sándor András Lajost keltette ki elnöknek, a nép óriási lármája közepette.

A nagy zajban össze-vissza beszéltek, látszott, hogy a nép el van szánva arra, hogy a néppárti képviselőket szóhoz nem engedje. Balázs ekkor ismét előállt és éljenezte a gyűlés új elnökét, András Lajost. A zaj újra megújult, ekkor megérkezett Ujfaluból Köllöte László tizenöt székér Győrffy-párti székely-

lyel. A zaj erre mind fenyegetőbbé vált. Szaniszló és Pálffy jegyzőkolyást mérsékelték a népet, mely azonban, mikor Zichy Aladár ismét szólni akart, már botokkal fenyegetődzött. A helyzet ekkor oly válságos lett, hogy Bartalis főszozabíró kénytelen volt a gyűlést feloszlatni. Hogy elejét vegye a tetlegességnek és még komolyabb következményeinek. A népgyűlés bezárása után gróf Zichy Aladár egy töredéknek beszélni akart, de a nép ezt sem engedte és bezavarta a néppárti képviselőt a plébániára nagy zajjal és folytonos kiáltásokkal:

- Nem kell papi politika!
- Kiverjük innen!
- Eljen Győrffy Gyula!

Vasárnap három gyűlést tart a néppárt, amelyet a néppárti képviselők Csikban fognak megvívni. Bartalis főszozabíró esendőrszaporítást kért a lakosság izgatott hangulatára és fenyegető magatartására való tekintettel. A községek, ahol vasárnap a néppárt gyűléseket hirdették, már előre gyűléseznek, elhatározva, hogy be sem engedik a néppártot a faluba.

Halottak napja.

Budapest, november 1.

A gyönyörű szőp ősi nap tizezreket esalt ki ma a temetőbe a nemzet nagyjainak sírjaihoz, melyeket virággal, babérral borított az utókor kegyelete. De sok tízezerre megy azoknak a száma is, akik a saját halottaikat fedő hantokhoz zarandokoltak ki koszorúkkal, mécesekkel, hogy földiszitk kedvesek sírdombjait. Az óriási temető megkapó képet nyújtott különösen a késő délutáni órákban, mikor felgyűltak a gyertyák és lámpák. Közöttük tengernyi nép hullámzott és a messze távolból csodálatos látvány volt a milliányi csillogó méces, a virágok, a fényben uszó sírkövek ragyogó márványa, a szomorú fűzek és ciprusok, a déli növények lombos sűrűi.

Kora délutántól kezdve késő estig tolongott a nép a temetőkhöz vezető utakon, a villamos vasutak kocsjai sűrűn, szakadatlanul hozták a látogatók ezreit, és megszámlálhatatlan volt a kocsitakon sürt sorokban egymást követő bérkocsik és magánfogatok száma. Tömör csoportokban jöttek az egyletek, színes és fekete zászlók alatt, elől a magasban hordott koszorúkkal, melyeket elhunyt jelesaink sírjaira tettek le.

Az óriási tömegben buzgó rendőrőrszervezők tartották fenn a rendet és a közlekedést, akadálytalanul bonyolították le a közúti és villamos vasúti társaságok. A rendőrség működését Krecsányi Kálmán VIII. ker. és Sajó Sándor VII. ker. kapitányok, Bockelberg, Schmidt és Gersich rendőrőrszervezők vezették.

A kerepesi-uti temető ünnepi díszítést öltött. Elhunyt nagyjaink sírjait a hatóságok pazarul fölékésítették, de az egyes irt családok is nagy fényvel díszítették halottaik pihenő helyét.

Deák Ferenc mauzóleumát délszaki növényekkel rakták tele, amelyek közül viaszgyertyák halvány fényé-

ben érdekesen vált ki a haza bölcsének fehér márvány sarkofágja. Valóságos pálmaliget övezte Kossuth Lajos sírját, melyre az első koszorút Kossuth Ferenc tette le. Szalagján ez a felírás: *Feljethetetlen halottunknak — Kossuth Ferenc és Lajos Tódor*. Koszorút tett a sírra az orsz. függetlenségi és 48-as párt, a Kossuth Lajos női kör, a tudományegyetemi és főiskolai ifjúság s számos testület. De ezenkívül kegyeletes honleányok tölérdek bokrétát és babérágot helyeztek a sírra.

Gróf Batthyány Lajos, a vértanu miniszterelnök mauzóleumát fekete gyászlepel borította. A lépcsőzetes babérral virítottak, míg az oromzaton kandelaberek égtek.

Pompásan volt ékesite koszorúkkal, virágokkal, szalagokkal Irányi Dániel, Klapka György, Helly Ignác, Trefort Agost, Arany János, Szabóky Adolf, Erkel Sándor, Jókai-Laborfalvy Róza, Táncsics Mihály, Röhl Szilárd, Ráth Károly, Kamermayer Károly, Szilágyi István, Gerőczy Károly, Paulay Ede, Vörösmarty Mihály, Munkácsy Mihály és több más jelesünk sírja.

A kerepesi-uti temetőbe délelőtt számos testület vonult ki, hogy a nemzet elhunyt nagy férfainak sírjainál lerója a kegyelet adóját. Először mentek ki az egyetemi hallgatók, majd a függetlenségi és 48-as párti képviselők, a Kossuth Lajos női kör tagjai, a Vígsház színésziskolájának növendékei s a különböző egyesületek.

Az egyetemi ifjúság reggel 8 órakor gyűlekezett a Központi Egyetem auláján előtt az Egyetemterén. A Műegyetem előtt a műegyetemi hallgatók, a Rottenbiller-utczánál az állatorvostanhallgatók családokhoz hozták. Innen a hatalmas menet a kerepesi-uti temetőbe vonult be, hogy a nemzet nagyjainak sírját beszéd kíséretében megkoszorúzzák. Arany János sírjánál Miklós Elemér beszélt. Batthyány Lajosnál Bamberger Géza, Csányi Lászlónál ifj. Csiky Kálmán, Csiky Gergelynél Samu János, Czuczor Gergelynél Szende Károly, Deák Ferencnél ifj. Mihály Péter, az Egyetemi Kör elnöke, Erkel Ferencnél Bóta Szilárd, Erkel Sándorénál Nagy József, Forinyák Gézánál Kéthy Endre, Garay Jánosnál T. Bárány Géza, Irányi Dánielénél Rétlaky Ferenc, Kisfaludy Károlyénál Agner Lajos, Klapka Györgyénél Kenedy László, Kossuth Lajosnál Benárd Agost, Munkácsy Mihályénál Korány Károly, Trefort Agostonnál ifj. Bisothka Gábor, a Vértanúk sírjánál Horváth József, Vörösmarty Mihályénál Buday Ferenc és Woronicszky Miciál sírjánál Kárpáthy Kerner Zoltán mondott beszédet.

Az egyes fakultások és főiskolák részéről a foghallgatók megkoszorúzták Apáthy Péter, Kerkapoly Károly, Konek Sándor, Pauler Tivadár, Schmierer Aladár és WenzelGusztáv sírját. Az orvostanhallgatók Balassa János, Kovács József, Mészáros Károly, Mihákovics Géza, Semmelweis Ignác és Schwimmer Ernő sírját keresték föl. A bölcsészethallgatók Abel Jenő, Gre-

gyobb ellenfele névrokonának — elitéli ugyan Müller Miksa nézetét, cáfolja is, de valójában mégis ugyanazt vallja. Azt mondja, hogy az ember mint egyén, mint zoológiai egység a természetudomány tárgya, de mint az erkölcsi társaság tagja: cselekvényeivel a történeti (szellemi) tudományok keretébe tartozik. És bár tagadhatatlan, hogy ebbeli minőségében is éppen olyan változhatatlan törvények uralma alatt áll, úgy hogy benső mivoltában nincs is különbség e kétrendbeli minőség között, mégis különbség teendő az ember olyan életjelenségei között, melyek csak a természeti okok okozatai s olyanok közt, amelyekre erkölcsi egyéniségének is hatása van.

Igy érvel az ellenfél a természetudományi álláspont ellen; és ez a gyöngö érvelés még Müller Miksa dialektikájánál is többet segített a diadalra jutásához.

A természet- és szellemi tudományok közti különböztetés még a kételvű bölcsélet kifolyása. A kételvűség, mely az anyagnak és léleknek különvalóságát hirdeti, az anyaggal foglalkozó tudományokat természetudományoknak nevezi, a lélekkel foglalkozókat pedig szellemi tudományoknak. E különbségnek rögtön meg kell szűnie, mihaml a lelket is az anyagerő egyik jelenség-csoportjának tartjuk, mert ekkor a szellemi tudományok is a természetudományok körébe esnek, amint hogy odajutott immár a lélektan, a szociológia és hovatovább oda fog jutni a bölcsélet minden ága.

Különböztetés Müller Frigyes maga is természetudományos osztályozási rendszere még természetudományosabb a Müller Miksáénál. De Müller Miksa éppen azzal nőtt ki a nyelvtudomány szűk köréből és lesz az egyetemes emberi tudásnak egyik alapvető óriása, hogy a természetudományok rendszerébe behelyezte a nyelvtudományt. És olyan csodás erő lakik ebben az eredményben, hogy tényleg még azok is támogatói e nézetnek, akik elvben ellenzói.

Ezt az érdemét nem apaszják fogyatkozásai sem. Szakmában voltaképp a *szanszkrit* nyelvvel foglalkozott, és így csak az árja nyelvcsaládban teljesen otthonos. E cikkely keretébe nem fér be annak a méltatása, hogy mennyit tett az árja nyelvészet szolgálatában, de ennek az árja tanultságának tulajdonítható a legtöbb tévedése. Az árja nyelvcsalád tudományos tanúságait általánosítja ő minden nyelvre. Az a szoros rokonság, melyet az árja nyelvcsalád egyes tagjai közt tapasztalt, hajtotta arra a meggyőződésre, hogy a többi nyelvcsoporthoz és családok tagjai közt is hasonló közel rokonság áll fenn. Ilyenképpen rokonított olyan nyelveket, melyek egymástól teljesen idegenek.

Osztályozása voltaképpen azonos a Humboldt-éval, Schleicher és Schlegel-vel, — morfológiai alapon. Három nagy csoportot ismer: a szótagos, ragozó és hajlító nyelvek csoportját.

A szótagos nyelvek szavai változatlanok, merevek, a viszonyokat, számot, időt csakis önálló szó használatával képesek kifejezni. A szó maga sem hajlítás, sem ragozás révén alakot nem cserél. Olyan itt minden szó, mint a ciklops építmenyek egyes faragatlan kövei, melyeket ragasztószert nem köt egybe, csak az egymás mellé helyezés rendje. Ilyen szótagos nyelv a kínai s némely hátsó indiai.

A ragozó nyelvekben maga a szózó változatlan, önálló, az egyes viszonyokat önállótlanná, értelmetlenné lett ragok hozzáragasztásával (agglutináló = enyvező) fejezi ki. A szó tehát két részből áll, a töből, amely változatlan, önálló, egész szó és a ragból, amely módosul, értelmetlen s önállóan nem használható. Ilyenek szerinte a *turániaknak* nevezett nyelvek, amelyekhez nemcsak az ural-altaji nyelvcsalád két nagy csoportját: a mongol-mandszut, török-ugort, de még a dravida és malajai nyelveket is sorozza. Ezeknek a nyelveknek a szavai tehát hasonlatosak a mozaikhoz, vagy még inkább a ragasztószerttel öss-

zetartott szerkezetű, ahol az egyes szótók a kövek, és a ragok a ragasztó vakolat.

A harmadik osztályba sorozta végül a *hajlító* nyelveket, ahol a szó szintén két részből áll, de mind a kettő elvesztette önállóságát, a szótó, úgy mint a rag és a szó mint szerves, egységes egész jelentkeznek. Ide sorolja az árja (indogermán) vagyis a szanszkrit, zend (perzsa) kelta, hellén, román, germán, szláv nyelvekből álló családot és a semítákat.

Ez az osztályozás csak alaki, körülbelül olyan mint Linné rendszere a növények világában. Mind a kettő csak külső, különben nem győzőkeres sajtásokon alapuló.

Az ilyen osztályozásnál aztán nagyon könnyű — mint Linnénél, ahol az egylaki családijába a tők meg a tölgyfa kerül össze — olyan lehetetlen s tarthatatlan eredményhez jutni, hogy a magyar nyelv rokona a — malajinak

Igyekszik is ennek az osztályozásnak másféle alapot is teremteni: ez az ő *genealógikus osztályozása*, mely szerint az egyes morfológiai csoportok egymás közt éppen úgy rokoncsaládot képeznek, mint például az árja nyelvek egymás közt.

Másrészt meg néptörténelmi motívumokra is alapítja az osztályozást. Szerinte a szótagos nyelvek *családi* nyelvek, vagyis a népfeloldás oly fokán rögzöttek, állandósultak e nyelvek, amelyen még csak a családi élet volt kifejlődve, de nemesak állami szervezettel nem ismertek, hanem még a nomádsg törzsszervezetét sem.

A ragozó nyelvek *nomád nyelvek*, amelyek tehát a törzsszervezet korában rögzöttek. A hajlító nyelvek végül *állami* nyelvek, államalkotó népek növényei.

Tetszés és több tekintetben találok ez a szellemes jelzés, de a tudományos ítéletet ki nem állja. Hogy egyebet ne mondjak, ott a kínai családi nyelv, holott a kínai nép csak mint

J. MERCURII BANK- és váltóüzlet

BUDAPEST,
IV., Váci-utca 37. sz.
Az ország legszerencsésebb
Osztálysorsjegy elárusítóhelye

Pontos kiszolgálás, legmesszebbmenő előnyök.

$\frac{1}{4}$ sorsjegy = 12 korona.	$\frac{1}{2}$ sorsjegy = 6 korona.
$\frac{1}{8}$ sorsjegy = 3 „	$\frac{1}{8}$ sorsjegy = 1.50 „

Megrendelések legcélszerűbben postautalványon.
Utánvételre elkerülendők.

IDEG ÉS NEMI BETEGSÉGEK

radicalis gyógyításra legjobban ajánljuk

Dr. Mitzger

kiváló gyógyhatásairól
elismert intézetét

Budapest VI., Teréz-körút 44. I. em.

Titkos betegségek

gyógyítására a specialista legjobban ajánlható
számos éven át szerzett gazdag kórházi tapasztalatai alapján

Dr. FABINYI J.

v. kórházi orvos, specialista

gyógyít legrovidebb idő alatt biztos sikerrel
verruknál és nőknél: húgyvesztést, hólyagbajokat,
ujjakörös sebeket, syphilist, ennek következményeit,
makaes borbajokat és az ünterőzéstől támadt
idegbetegségeket.

Meglévő az redmény férfiú gyengeségnél (impotentia) úgy fiatal, mint öregobb egyénéknél.
Biztos siker folytán a honorárium utólag is
fizethető. Levelekre díjtalanul válasz; kívánatra
gyógyszerek.

Lakás: Budapest, Erzsébet-körút 12. sz.,
(Dohány-utca sarok, I. emelet).
Bejárta a lépesóknál. Külön váróteremek.
Rendelés délelőtt 9—3-ig, este 6—8-ig.

Ideg- és nemibajokat

vérbajokat és gyengeségi állapotot
sok év óta biztos sikerrel gyógyít

Dr. Palócz v. kórházi-
orvos, specialista.

Budapest, VII., Kerepesi-ut 10.

Rendelés 10—1-ig és 3—6 óráig.

Külön férfi és női osztályok. Levélre kimerítő válasz.

BUTOR részletfizetésre

Állami és városi tisztviselők, katonatisztek, egyház-
férjak, valamint más hitelképes egyének kedvező
fizetési feltételek mellett kapnak szállárú
szárménya azstales- és kárpittozott
butereket.

Dósa Kálmán Bpest, Erzsébet-tér 18. sz.
Sas-utca sarok, I. em.

Árjegyzéket 25 kr. levéljegy beküldése ellen bér-
mentve küld fenti cég B. osztálya. 6197

TITKOS BETEGSÉGEKET

húgyvesztéseket és sebeket, az ünterőzéstől tá-
madt, az elgyengült férfiak, magánéletük, a bajokor
utókövetkezményeit, nőknél hólyagbajokat, bérmenyire
idülték is, valamint mindazon női betegségeket, me-
lyeknek a magtalanosság egyik főokozója az bérmenyire-
jellet gyógyít új gyógymódot szerint, biztos sikerrel,
gyorsan és alaposan

Dr. Garai Antal

orvos, sebész, szemész és szülész-t dor,
volt orvos kir. oszt. főorvos

RENDEL: naponta d. e. 10 óráig egész délután 4 óráig,
este 7 óráig 8 óráig.

Díjazott levelekre legnagyobb figyelemmel válaszoltatit
és gyógyászatról is gondoskodva lesz.

Nőknél külön váróterem.

Uyananitt megjelent és a szerzőnő: DR. GARAI ANTA-
nál megrendelhető **NEPSZEKÉRTŐ TITKOSÍTÓ** (már-
tók kiadásban megjelenő) nemi beteg-
ségekre és azok
összeszerő gyógyszerkészítéshez című könyv, volt ár: 2 írt 50
kr., most csak 30 kr. A könyv jól bossomagyolva lesz
elküldve, 1 írt beutóddá mellett bérmenyire vagy 30 kr.
szárvé mellett.

A könyv tartalma: I. Az ivarszervek leírása. — II. A nemi
élet ébredése. — III. Az ünterőzéstől támadt és az éjjeli macrom-
lések. — IV. Húgyvesztés (trippa) és húgyvesztésű beteg-
ség. — V. A bajokor (syphilis). — VI. Fehértejgyök. — VII. Hú-
gyvesztésű férfiak. — VIII. Női magtalanosság. IX. A ivar-
szervek megbetegedéseinek főtünyezője a prostitúció.

Hirdetmény.

A „Vágvölgyi cukorgyár-részvénytár-
saság Trencsén-Teplán“ t. c. részvényesei
ezennel értesítettek, hogy a f. é. november hó
7-ik napjára kitűzött

rendkívüli közgyűlés nem fog megtartatni.

Trencsén-Teplán, 1900. évi október 31-én.
Az igazgatóság.

Veszek

zalogházi cédulát
régi arany ezüstárut bril-
liánt és gyémánt árut a
legmagasabb árak mellett

FRIED A.

órák és ékszerész
Kerepesi-ut 2. szám.

KÁVÉ

4 1/2 kg. Cuba kávé 6.93 írtért
és 1/4 kg. Császárkeverék teát 1.60 írtért

... küld minden más költség nélkül.

Fratelli Deisinger

cég
kávébehozattal üzlete,
FIUME,
ARLAP INGYEN.

TEA

CRÈME DE FANCHON

a 3 sziv ved-
jegyet.

Rögtön ánoimó és
szépítő arckrém, Leg-
jobb a világban!
Ártalmatlan!
Zsirtalan!

Kis 1 írt. Nagy 3 írt.
Főraktár:
„URSITS“ gyógyszerár.
Budapest, Káköcyp-tér 1.
Videare 20 állár
idővel bekü-
ldése után
frankó.

Gummi

Valódi parisi gyártmány, jótállás mellett, eredeti csomagolásban.

Gummi és halhólyag tucatlanként . . . 1 írtól 6 írtól
Parisi női szivacska 2 „ 6 „
Irrigator 1.50 „ 6 „
eredeti pessarium oculisium (Peliporus) Menzinga tana-
szint vesztővel 1.50 írtól 2.50 írtól. Szabad. haviba,
süneti költék. „Diana“ 3.50 írtól 3 írtól. — Gyűj-
temény urasnak 3 írtól 10 írtól. 10 írtól magtalan-
léssel 15% arkedvényem.

Megrendelések pontosan és diszkrétan eszközöltenek.
cs. és kir. szah. kátszer-gyártó
KELETI J. Budapest, IV., Koronahereg-utca 17.
Eltér pont az utóbból. Arjegyek ingyen, zart borítékon

M. KIR. OPERAHÁZ. Péntek, 1900. november hó 2-án. Zárva.

NEMZETI SZÍNHÁZ. Péntek, 1900. november hó 2-án. Először:

Ejféli után.

Vigjáték 3 felvonásban. Irta Hajó Sándor.

Személyek:

Table with 3 columns of names and roles for the play 'Ejféli után'.

MAGYAR SZÍNHÁZ. Péntek, 1900. november hó 2-án.

New-York szépe.

Operette 2 felvonásban, 6 képbén. Irta Hugh Morton. Fordította Salgó Ernő és Makai Emil.

Személyek:

Table with 3 columns of names and roles for the play 'New-York szépe'.

Jegyek a M. kir. Operaház, Nemzeti és Magyar Színház előadására kaphatók és előjegyezhetőek Bárd Ferenc és Testvéreinek kereskedésében Kossuth Lajos-utca 4. sz. és Andrassy-ut 42. sz. a. valamint a New-York kávéházban. (Telefon.)

VIGSZÍNHÁZ. Péntek, 1900. november hó 2-án.

Coralie és Tsa.

Böhözát 3 felvon. Irták Valabrégu és Hennequin. Fordította Heltai Jenő.

Személyek:

Table with 3 columns of names and roles for the play 'Coralie és Tsa'.

NÉPSZÍNHÁZ. Péntek, 1900. november hó 2-án.

A molnár és gyermeke.

Népies dráma 5 felvonásban. Irta Raupach. Fordította Szerdahelyi József.

Személyek:

Table with 3 columns of names and roles for the play 'A molnár és gyermeke'.

URÁNIA SZÍNHÁZ. Péntek, 1900. november hó 2-án.

Khina.

Kezdeté 1/8 órákor.

FOLIES CAPRICE.

Ma fellép FIFI LUX kitérő excentrique és MILA MAY bájos szubrett. Mindkettő először Budapesten.

Mary Bartelli.

A bankóhamisítók. A Knopfloch család.

Aphrodite.

Előadás után cigányzene pompás télikertben.

Uj aranyozó, Köznép-osztály.

Melytől bárki azonnal meglátja az aranyozókat, azoknak és képműveiknek, szobrot stb. Urogi csesztel 80 kr. Hiltor 3 fr. 1/2 literes 1 fr. 50 kr.

Megrendelhető Kertész Todor-nál, Rotherberger Jakab, Budapest, Kristóf-tér.

Durbints sógor

Mert mondok, ha már irtak könyvet a lóru is, gyeszörül is, miért ne lehetne könyv a sógorról is? Vagy más szóval ez a könyv főképpen a Durbints sógorral foglalkozik, benne van a sógor zethalála is még más efféle kósvör történetek.

Egy könyv 1 forint. Megrendelhető a 'Budapesti Napló' kiadóhivatalában, József-körút 18.

Somossy Mulató

(Nagymező-utca). Albrecht Ferenc, igazgató. Péntárnyitás 7-kor. Az előadás kezdete 8-kor. Hatásos siker a kitünően összeállított novemberi műsornak.

Paquette Gabriella k. a.

Franciaország legjobb komikus excentrikusnője.

Cronin Moris ur leghíresebb jongleur.

Linne A. és S. o Berlin legjobb jellem duettistái.

Mr. G. Moris 3 Almasios a kitünően idomított 4 óriási elzási zene párdúcaival.

Ugymint az összes újonnan szerződött kitünő műsorok.

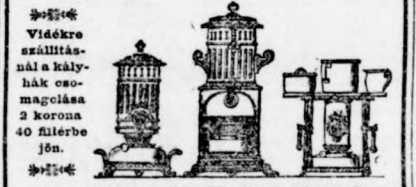
Jegyek elővetelben kaphatók Weiss A. dohány nagy-társasága, Károly-körút 26. és a Mulató nappali pályájánál.

DITMAR R. Budapest, IV., Kossuth Lajos-utca 3.

petróleum-fűtő kályhák

égési tartama 10 óra.

Table with 3 columns: Ára koronában, Szám, Fűtés kerül óránként a közép minőségű petróleummal.



Petróleum fűzőkályhájának

ára 26 korona 50 fillér, melynek fűtése óránként 6 fillérbe kerül.

Nevelőneket Szépirási tanfolyam.

Lelkismeretes tanításom, valamint 25 éven át a pozsonyi polgári- és kereskiskolában alkalmazott és kitünően bizonyult módszerem alapján akármilyen szesz írással bíró, feltűnő rász és folyékony írást sajátíthat el magának. A tanfolyam kezdete minden nap. Értekezési órák: 10-11-ig és 4-6-ig. Adler J. szépiró tan. V., Nagykorona-u. 4., III. em. 7401.

Főurak-

és birtokosoknak az egész országban ajánljuk az ősi és teli idegy beállításával szorgalmazott kiváló minőségű és jó, mégis olcsón való kiruházását.

SCHWARZ M. L. BUDAPEST, V., Váci-körút 4.



kizárólagos líbérikereskedése, hol a legnagyobb választékban, minden nagyságban egy magyar, mint német bundák, valamint német és francia líbériák raktáron tartanak. Különlegesség: himzett köcsis-szűr gazdag himzéssel minden színben és nagyságban a legnagyobb választékban.

A mozgó járda.

A párisi kiállításban van a mozgó járda. Ez három részből áll. Az egyik áll, a másik lassan forog, a harmadik meg oly sebességgel forog, hogy csak úgy végig száguld az egész kiállításon. Ezek szerint mindenki a legnagyobb kényelemmel bámulhatja meg, egy lépés nélkül mindazt a pompát és fényt, amely a világ e nagyszerű panorámájában előre táru. Csak meg kell váltania a belépő jegyet. Az életben is így van ez. Sok mindenhez juthat ilyen kényelemmel az ember, csak tudja a módját. Így például az ember a nélkül, hogy valamit is tennie hozza, nagy gazdaságra tehet szert és egy kisebb vagy nagyobb, de sőt millió nyeresémenyhez is jut, csak tudni kell, hogy a szerencse e mozgó járda az osztálysorsjegy, a Hecht bankházon keresztül vezet legbiztosabban nyereményhez: Vásároljon tehát sorsjegyet a Hecht bankháznál, Budapest, Ferenciek-ter 6. Húzás már november 15. és 16-án Sorsjegyek ára: egész 6 frt; fél 3 frt; negyed 1 frt 50 kr; nyo cad 75 kr.



Lukács Vilmos

a magyar kir. szab. osztályvezető őfelső osztályos tanácsos, a Magyar Kir. Szab. osztályvezető őfelső osztályos tanácsos, a Magyar Kir. Szab. osztályvezető őfelső osztályos tanácsos. osztályos tanácsosok jegyeiket. 12.- Egy fél ... 6.- Egy negyed ... 3.- Egy nyolcad kor ... 1.50 Budapest, V., Fűrőd-utca 10.

Használt férfiruhákat legmagasabb árban vesz Weisz Lipót.

IV., Kristóf-tér 2. Kívánatra a vevő a helyszínén megjelenik.

A kamatszámítási táblázat megjelent.

Ára 50 fillér. Megrendelhető: Szilágyi V., Budapest, Jósika-u. 4. 11780

Özvegy nő

vagy ír. árva, ki hajlandó lenne időközben egy urúval összenőni és szívesen ápolni a család mellett a házi dolgokban is segédkezni, írjon e lap kiadóhivatalába a következő jelleggel: Jó házasság biztosítva.

Junio 20.

Pénteken - bocsánat - lehetetlen. Nagyon babonás vagyok, a kérem ha megyekedtek, inkább a jövő hét bármely napján jelzett helyen vagy 3 óra körül. Szíves választást szokott helyre kérem.

Április 20.

Jemét van level azon a helyen. Ha lehet, kérek rá a választ. Számeltanászor szokója a Császi. 7670

Hű barát

levele van tabarósa 20-40 a kiadóba. 7680

100 frt kölcsönt

keres egy évi lakással bíró fiatal nő. Azon jászai uronak, aki hajlandó volna kölcsönölni helyzetéből kimenten írjon tisztességes aszony jelleggel a kiadóba. 7590

Nevelőkerek

Aszonali belépésre egy 6 éves fiú mellé, ki az I. elemi osztályt tanulni képer. Héber oktatás, a kérem ha megyekedtek, inkább a jövő hét bármely napján jelzett helyen vagy 3 óra körül. Szíves választást szokott helyre kérem.

Helyi ismerettel

bíró ügynek előnyös feltételek mellett felvelek. Jelentkezni a D. u. 5-6. sz. sz. fogadtatnak. Telefon Hírműködő VII. Kerepesi-ut 22. 7419

Üzveg fodrásznő

ajánkozik ural házához. Eötvös-utca 10. H. 25. 7670

Gázmozgatók:

Egy 8 HP Langen és Wolf-é, fekvő, és egy 2 HP Langen-é, álló, mindkettő új, nem új, olcsón eladó Deszauer és Markus-nál, Lázár-utca 13. 7675

Sírkoszorúk

és délszaki névnyelvezésűek az I. magyar művirágelygyárban VIII. Mária-utca 46. Gyári árak! 7616

!! TŰZ !!

A legújabb, legjobb regény. Irta D'Annunzio, Gabriele. Ford. Lyka Károly. Egyetlen példány, mely kiadás. Erkölcsei tartalmán a legújabb klasszikus szerelmes pár története, a egy nagy művészi és művészi műve. A műve regénye. Ez a világhírű felhőket leltet regény a század legkölcsösebb egyik kimagasló műve, mely a nemzet történelmének fogva a műveket irrodalmi vitára adott alkalmat.

BUTOROK

úgy készpénzért mint részletfizetésre

a leggyorsabbból a legfinomabb kivitelű legjutányosabban

Ehrenten és Fuchs testvéreknél,

BUDAPEST, VI., Teréz-körút 8.

Andrássy-út közelében. Képes árjegyzék ingyen.

Leghíresebb Jónó

Románialból érkezett. Működés: Károlyi-utca 6. Földvár-utca 8. M. kir. Államvasutak. Irizgatók.

Hírdetmény.

(Tanulmányozzák a Budapesti Államrendőrség. A nagy kir. Államvasutak igazgatóságától nyert értesítés szerint f. évi november hó 1-től kezdve hatony állomáson Pest-2 állomásra egy és három hónap évenyves tanuló lérteltek fogtak kiadalmi, melyek a Buda-Állomáson díjazással kapható tanuló igazolványok alapján váltandók. Budapest, 1900. október 23. Az igazgatók. Utánnyomás nem díjazatik.

Angol tapéta raktárak.

Ajánlja nagy raktárak bel- és kültéri kárpitok: kávéházak, vendéglők, épületek és lakások kárpitait helyben és vidéken is azonnal és jutányosan elvőzi.

Minius Jakob Budapest.

Főzlet: Kerepesi-ut 6. Fiőküzlet: Irányi-u. 25

Butor

készpénzért vagy részletfizetésre

legolcsóbban

FUCHS BODOG-nál

BUDAPEST, József-körút 26.

Képes árjegyzék ingyen is birtomosa.

BUTOR.

Üzletünk áthelyezése miatt az összes raktáron levő készletünket melyben leszállított áron adjuk el, u. m.: háló-, ebédlő-, szalon- és uriszoba berendezéseket, menyasszonyi kelenyékűn külön árengedmény, kétévi jótállás mellett.

PATYI KÁLMÁN és TIVADAR (Testvérek)

hazai butoripar-telepe, Kossuth Lajos-utca 11. sz.

Üzletünk kizárólag Kossuth Lajos-utca 11. szám.